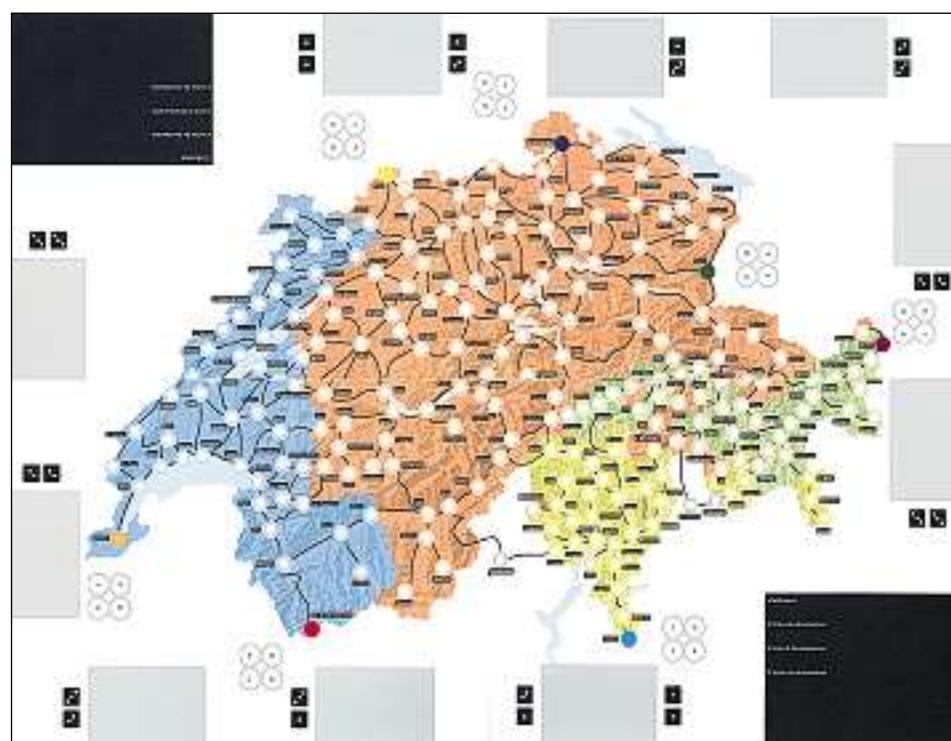

Cuverta dal gieu
«Lingo» (1991).

Tavla dal
gieu «Lingo».

LINGO – il gieu svizzer da linguas

Empreender d'enconuscher la Svizra quadrilingua

■ «Lingo» è in gieu da tavla che tracta la plurilinguitad svizra da maniera ludica. Sa muvend da Schaffusa ad Intragna u da Martina a Sainte-Croix vegnar ins a savair ina pluna davart las quatter regiuns linguisticas dal païais. Ultra da qui approfondeschan ins las atgnas conuschiantschas linguisticas en tudestg, franzos, talian u rumantsch. Il gieu divertent ed infurmativ è vegni realisà per il giubileum da 700 onns da la confederaziun e vul promover il barat tranter las regiuns linguisticas. La quadrilinguitad uffiziala è ina caratteristica da la Svizra che ha per consequenza er tschertas difficultads:

Ins sto encleger lur lingua per encleger las persunas. Bleras Svizras e blers Svizzers san dentant be pauc da la situaziun linguistica en las differentas regiuns dal païais.

Svegliar l'interest cun in gieu

Da la mancanza da savair pon nascher stereotips e pregiudizis vers persunas dad in'altra lingua materna. La discussiun davart in possibel «Röstigraben» tranter la Svizra franzosa e la Svizra tudestg è mo in da blers exempels. Las

C Was sagen Sie, wenn Sie jemanden versehentlich auf den Fuß getreten sind?

A) Das kann passieren!
B) Entschuldigen Sie!
C) Bis zum nächsten Mal!

B Lequel de ces aliments n'est pas un produit laitier?

A) le chou
B) le fromage
C) la crème

A Chi non ha coraggio ha

A) dolore.
B) piacere.
C) paura.

C Ier era venerdì, où c'est samedi, dimanche et

A) vendredi.
B) dimanche.
C) ferme.

Arrivà tar ina destinaziun sto vegnir schlià in pensum en la lingua dal lieu.

differenzas culturalas e linguisticas pon esser la funtauna per conflicts, ellas pon però er esser ina schanza ed enritgir l'atgna cultura cun novas fassettas. La comunicaziun sur ils cunfins linguistis na sto betg esser perfetga, i basta sch'ella vegn pratitgada.

A l'intent de surmuntar cunfins linguistis serva er il gieu da tavla «Lingo». El vul contribuir a promover la chapientscha da las linguas naziunalas e vul encuraschar da discurret tuttas quatter en secturs elementars. Il gieu favorisecha l'enconuschiantscha da las differentas cuminanzas linguisticas e promova ina tenuta positiva visavi il pluralinguistic. «Lingo» è in gieu per tut las regiuns linguisticas e destinà a tut ils abitants e las abitanças da la Svizra.

El prepara a moda divertenta a situaziuns da comunicaziun en contact cun persunas d'autras linguas e porscha in vocabulari fundamental ch'ins po duvrar durant visitas, excursiuns e viadis, en butias, a la staziun, a l'ustaria euv. Las strategias d'emprender e comunitgar duain possibilitar d'augmentar la cumpetenza communicativa dals giugadars e da las giugadras.

Las finamiris dal gieu

Las giugadras ed ils giugadars emprovan da cuntanscher il pli spert pussaiavel in lieu da destinaziun en las quatter regiuns linguisticas da la Svizra. Per quest intent basegnan els cartinas cun differents simbols che permettan da viagiar. Las cartinas survegnan ins cun agid dals dus dats. La cifra bittada decida qualia cartina ch'ins sto trair: ina cartina da linguatg; ina cartina da savair u ina cartina da pensums. Tgi che bitta la cumbinaziun 3+1, 3+2 u 3+3 sto responder ina dumonda da linguatg en in'altra lingua naziunala. El u ella po tscherner tranter traís respuestas pli u main persuadentas. Il giugadars

po vegnir giugà da quatter fin set persunas ed è adaptà per giugadars e giugadras a partir da 14 onns.

der u la giugadra che tira ina cartina da savair sto responder ina dumonda da savida generala davart la Svizra e l'Europa. La dretga resposta è notada sin la vart davos da la cartina. La terza categoria, las cartinas da pensums, pretenda in sfors da tut ils congiugadars: Els emprovan en roda da dar ina resposta spontana ed originala a la dumonda notada sin la cartina. Sch'insatagi targlina memia ditg u refusa da dar ina resposta, vegn el sursigl. La cartina po tegnair quel u quella che, tenor il parairi da la persuna che ha fatg la dumonda, ha dà la meglia resposta.

Cur ch'ins ha ramassà las emprimas cartinas pon ins utiliar er quellas per viagiar. In simbol inditgescha quant lunsch u nua ch'ins dastga ir.

Tgi che vul gudagnar, sto viagiar il pli spert pussaiavel tras l'entira Svizra e cuntascher quatter lieus – Estavayer, Brienz, Faido e Samedan – che èn situads mingamai en in'altra regiun linguistica. Tar las emprimas traís destinaziuns sto la giugadra u il giugader ultra da qui schliar in pensum final avant che partir per la quarta destinaziun, ses lieu d'arriv. Tar ils quatter lieus da destinaziun ston ins ademplir in pensum en la lingua dal lieu, sco p. ex. descriver il cuntegn d'ina chasca d'utensils en franzos u far ina descripcziun da sasez en talian. Agid survegnan ins en furma d'ina glista da pleuds en las quatter linguas naziunalas. Il giugader dastga sa preparar durant duas rondas avant che presentar ses pensum a la giuria severa da congiugadars.

Il gieu po vegnir giugà da quatter fin set persunas ed è adaptà per giugadars e giugadras a partir da 14 onns.

La plurilinguitad svizra – betg in'incumbensa simpla

Sper las reglas dal gieu porscha la broschura accumpagnanta da «Lingo» er infurmaziuns interessantas davart la situaziun lin-

guistica en Svizra. Faschond in sguard vers il passà, vegni mussà ch'i n'è betg adina simpel da tractar da maniera paritetica las quatter linguas naziunalas.

La plurilinguitad svizra è daventada in problem pir en quel mument che l'armada da la revoluzion franzosa ha concedi ils medems dretgs a tut ils abitants ed a tut las abitanças da la confederaziun l'onn 1798. Questa paridad dals burgais ha pretais er in tractament egual da las differentas linguas en il stadi di unitar centralistic.

Cun il svilup da la Svizra a la confederaziun dal 1848 e cun l'acceptanza d'in artitgel da linguatgs en la constituziun han ins empruvà da francar en la lecha l'idea svizra da la diversitat linguistica e culturala. Malgrà las stentas per in tractament egual dal tudestg, franzos, talian e rumantsch na sa lascha quel però betg realisar cumplainamain. Il dischequilibre tranter las quatter linguas sa manifestescha gia en l'emprim paragraf da l'art. 70 da la constituziun federala davart las linguas uffizialas: Entant ch'il tudestg, il franzos ed il talian èn linguas uffizialas da la confederaziun senza naginas resalvas, è il rumantsch mo en contact cun persunas rumantschas lingua uffiziala da la confederaziun.

Sch'ins dat in sguard a las proporzions numericas da la populaziun svizra, vegn il dischequilibre tranter las linguas anc pli evident: Tenor las indicaziuns da la dumbraziun dal pievel dal 2000 è il tudestg la lingua principala da 64% da la populaziun. I suonda il fran-

zos cun 20%, il talian cun 7% ed il rumantsch cun mo 0,5%. Ina gronda majoritad da la populaziun residenta en Svizra discurre damaï en emprima lingua tudestg. Era la situaziun dals pledaders e da las pledadoras franzos è per il moment anc confortabla. En Svizra romanda furman els ina clera majoritad linguistica. Il talian e surt il rumantsch percuter occupan posiziuns marginalas cun in numer plitost bass da pledaders. Ils pli gronds problems concernent il pluralism linguistic han ils chantuns bilings e trilings Friburg, Valais, Berna e Grischun e las vischnancas plurilinguas che ston empruvar da tegnair l'equilibre e da resguardar las differentas linguas da maniera eguala.

Era il esters furman ina part considerabla da la populaziun en Svizra: Sper quels che discurran ina lingua naziunala sco p. ex. ils Tudestgs, ils Franzos u ils Taliens, discurrer er 9% dals residents ina lingua estra sco il spagnol, il tirc u linguas slavas.

La preschentazion:

Daniel Krieg. LINGO. Il gieu svizzer da las linguas. Turitg 1991. [Gieu da tavla per 4–7 giugadars a partir da 14 onns].

Dapli infurmaziuns:

chatta.ch/?hiid=454
www.chatta.ch

Las differentas cartinas e las cartas da destinaziun

I dat traís differentes geners da cartinas cun agid da las qualas ins po sa mover tras la Svizra.

1. Cartinas da savair (alvas)

– Cura entschaiva l'istoria da la lingua rumantscha?

A) 476 s. Cr. B) 15 a. Cr. C) 985 s. Cr.

– Quantas suttascrizipziuns dovrà per in'iniziativa populara federala?

A) 50 000 B) 200 000 C) 100 000

– Quant lung è il Rain tranter Basilea e Rotterdam?

A) 600 km B) 800 km C) 1000 km

2. Cartinas da linguatg (blaumas, melnas, cotschnas, verdas)

Se uno non vuole zucchero nel caffè, dice:

A) «Senza zucchero, grazie.»

B) «Un po' di zucchero, per favore.»

C) «Un cucciaïno, per favore.»

Le cognac est un produit

A) à base de vinaigre. B) à base de vin. C) à base de lait.

3. Cartinas da pensums (grischas)

– Vus essas devant il Gotthard en ina colonna d'autos da 10 km. Tge faschais Vus?

– Jodlai in pèr secundas a plain pudair!

– Vus avais pers tut Voss daners e documents en ina citad estra. Tge faschais Vus?

Cartas da destinaziun

Arrivà tar ina destinaziun finala ston ins schliar in pensum spinus:

1) Cumprai en ina mazalaria 4 differentas sorts charn (4 frasas)

2) Cumprai 4 differentas sorts chaschiel (4 frasas)

3) Numrai ordadora 4 sorts charn u 4 sorts chaschiel (8 pleuds)

4) Tegnai in curt referat davart la Svizra sco pajais dal latg e dal chaschiel (ca. 45 secundas)

24 Aufgaben	24 Tâches	24 Compiti	24 Pensums
Bei welchen Beschwerden geht man wohin? 4 (3) Sätze m/W	Où soignez-vous quelles douleurs? 4 (3) phrases av	Dove si va in caso di quali disturbi? 4 (3) frasi cv	Nu gläiss Vus cun tge mal? 4 (3) frasas cv
Was gehört in eine Hausapotheke? 1 Satz mit 5 (4) Dingen o/W	De quoi se compose une pharmacie de ménage. 1 phrase avec 5 (4) mots sv	Cosa va messo in una farmacia domestica? 1 frase con 5 (4) cose sv	Tge cuntegna l'apoteca da chasa? 1 frase con 5 (4) chaussas
Welche Krankheit ten hatten Sie schon? 1 Satz mit 4 (3) Wörtern o/W	Pour quelles maladies êtes-vous a-t-on déjà soigné? 1 phrase avec 4 (3) mots sv	Quali malattie ha già avuto? 1 frase con 4 (3) parole sv	Tge malsoignes étais Vus già gi? 1 frase con 4 (3) pleuds sv
Erzählen Sie ein Spital-, Untall- oder Krankheitserlebnis. ca. 45 Sekunden	Raccontez un événement vécu à l'hôpital, un accident ou une maladie. env. 45 secondes	Racconti un'esperienza di ospedale, d'incidente o di malattia. ca. 45 secondi	Raccontai d'un eveniment a l'ospitale, d'un incidente u d'una malattia. ca. 45 secundas

Las cartinas da linguatg cun dumondas en tudestg, franzos, talian e rumantsch.